

บทคัดย่อ (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่องผลงานวิจัย (ภาษาไทย) โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ

(ภาษาอังกฤษ) Action Research on Development of Guidelines for Urban Community Improvement to Promote the Quality of Life for the Elderly

ชื่อนักวิจัย

1. รศ.ดร.ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน
2. รศ.ดร.จรรยา สันตยากร
3. ดร.พงษ์เอก สุกใส
4. ดร.ศิริไลซ์ วรรณวีจิตร
5. ผศ.ดร.ธนัช กนกเทศ
6. ดร.ศุภสิทธิ์ ตีระนา
7. ดร.ภัทรพล มากมี
8. ดร.ศันสนีย์ เมฆรุ่งเรืองวงศ์
9. ดร.พัฒนาดี พัฒนภาพุตร
10. นางสาววัชรี ศรีทอง
11. ดร.อาทิตย์ วังวนสินธุ์
12. ดร.จักรพันธ์ เพชรภูมิ
13. นางสาวจรัญญา พหลเทพ
14. ผศ.ธีรวิมล บุญยศักดิ์เสรี
15. นางสาวอรรชรณ กิรติสิโรจน์

หน่วยงานที่สังกัด

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปีที่จัดพิมพ์

2559

ได้รับแหล่งทุนจาก

การเคหะแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและคาดประมาณจำนวนผู้สูงอายุและผู้พิการที่อาศัยอยู่ในโครงการบ้านเอื้ออาทร และโครงการเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ การทำโครงการนำร่อง รวมถึงเสนอแนะนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (รวมถึงการอยู่อาศัยของผู้พิการ) การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Combine Research หรือ Mixed Method) ระหว่างรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรจำนวนทั้งสิ้น 265 โครงการ จำแนกออกเป็น โครงการบ้านเอื้ออาทร 238 โครงการ และโครงการเคหะชุมชน 27 โครงการ

ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละภาค ตั้งแต่ร้อยละ 1.5 ถึง 4.5 โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุด (ร้อยละ 4.5, 95% CI: 4.0–5.0) รองลงมาคือ

ภาคเหนือ (ร้อยละ 4.2, 95% CI: 3.7-4.8) ส่วนภาคกลางมีสัดส่วนผู้สูงอายุที่น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.5, 95% CI: 1.1-2.1) และเมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้งประเทศ พบว่า มีสัดส่วนของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในโครงการบ้านเอื้ออาทรและโครงการเคหะชุมชนที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของการเคหะแห่งชาติ ร้อยละ 3.2 (95% CI: 3.0-3.4) สำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุที่มีความพิการในแต่ละภาคพบว่า มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือไม่ถึงร้อยละ 1 โดยในภาพรวมทั้งประเทศ พบว่า มีสัดส่วนของผู้พิการ ร้อยละ 0.4 (95% CI: 0.3-0.4) และสัดส่วนผู้สูงอายุที่พิการ ร้อยละ 0.2 (95% CI: 0.1-0.2) การคาดการณ์จำนวนผู้สูงอายุจาก 22 โครงการตัวอย่าง พบว่า แนวโน้มสัดส่วนของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในโครงการบ้านเอื้ออาทรและโครงการเคหะชุมชนที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของการเคหะแห่งชาติในอีก 5 ปี (พ.ศ.2563) จะเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 9.1 และ 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2568) จะเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 16.5 ข้อเสนอแนะบ้านเอื้ออาทรควรตอบสนองความต้องการของคนทุกวัย โดยเฉพาะสมาชิกที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุและผู้พิการ ซึ่งล้วนแต่เป็นภาวะที่มีต้องการการดูแลเป็นพิเศษหรือมีข้อจำกัดแบบชั่วคราว แต่สำหรับผู้สูงอายุเป็นภาวะที่มีต้องการการดูแลเป็นพิเศษหรือมีข้อจำกัดแบบถาวร ซึ่งจะถดถอยลงเรื่อยๆ การจัดสภาพทางกายภาพของบ้านสำหรับผู้สูงอายุจึงจำเป็นอย่างมาก เช่น ราวจับในห้องน้ำ ทางลาด ประตูเลื่อน สำหรับโครงการที่อยู่อาศัยที่จะสร้างใหม่ การเคหะแห่งชาติควรมีนโยบายในการออกแบบให้เหมาะสมสำหรับการรองรับผู้สูงอายุและผู้พิการโดยใช้หลัก Universal design ที่คนทุกกลุ่มวัยสามารถใช้ร่วมกันได้ ทั้งอาคารแนวราบและอาคารชุดเพื่อรองรับสำหรับผู้อยู่อาศัยที่เป็นผู้สูงอายุหรือผู้พิการ ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุ อย่างน้อยร้อยละ 10 ในอีก 5 ปีข้างหน้า และร้อยละ 20 ในอีก 10 ปีข้างหน้า ควรพิจารณาเงื่อนไขในการออกแบบก่อสร้างสิ่งก่อสร้างอันเป็นสาธารณะ หรือการปรับปรุงควรตั้งอยู่บนทัศนคติที่ผู้ใช้พื้นที่สาธารณะทุกคนมีสถานะที่เท่าเทียมในการเข้าถึงพื้นที่บริการ และควรสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการพึ่งพาตนเองของชุมชน ตลอดจนมีการบูรณาการ การพัฒนาร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ผู้พิการ การเคหะแห่งชาติ